

DOI 10.26565/2225-7756-2025-79-02

УДК: 159.923.2-055.2:17.023.34]:316.36(477)

О. В. ГУЛЯЄВА (Гуляєва Олена Володимирівна)

*кандидат психологічних наук, доцент,**завідувачка кафедри прикладної психології,**Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, Україна,**пл. Свободи, 4, Харків, Україна,**e-mail: evgulyaeva@karazin.ua**https://orcid.org/0000-0001-6134-3726*

ПСИХОЛОГІЧНЕ БЛАГОПОЛУЧЧЯ ПРАЦЮЮЧИХ ЖІНОК ЗАЛЕЖНО ВІД СІМЕЙНОГО СТАТУСУ

Психологічне благополуччя українських жінок у сучасних умовах формується під впливом тривалих військових дій і характеризується суперечливістю та неоднорідністю. Трансформація соціальних і сімейних ролей, поєднання професійного навантаження з сімейними обов'язками, наявність або відсутність партнерської підтримки, а також актуалізація питань сенсу життя, особистісного зростання й самореалізації є основними чинниками формування психологічного благополуччя жінок. Метою дослідження було визначення особливостей психологічного благополуччя працюючих жінок з різним сімейним статусом та виявлення факторів, що підвищують або знижують його рівень. Результати показали, що шлюб у поєднанні з професійною зайнятістю виступає ресурсним чинником, сприяючи гармонійним міжособистісним стосункам, позитивному ставленню до себе та контролю над життєвими обставинами. Одружені жінки орієнтовані на підтримання стабільності сімейних і соціальних відносин, а неодружені – на самовираження, зовнішню привабливість та професійні досягнення. Психологічне благополуччя одружених жінок пов'язане з глибокою емоційною залученістю у роботу та інтеграцією професійних і сімейних ролей, тоді як у неодружених жінок воно визначається активністю та емоційною залученістю у професійну діяльність.

Ключові слова: психологічне благополуччя, професійна самореалізація, залученість в роботу, трудова залежність, сімейний статус, ролі очікування та домагання.

Постановка проблеми. Психологічне благополуччя українських жінок в умовах триваючої війни є надзвичайно важливим і складним питанням. Повномасштабне вторгнення росії в Україну 24 лютого 2022 року мало глибокий вплив на всі аспекти життя українців, а жінки зіткнулися з унікальними викликами, які впливають на їхній емоційний, соціальний та фізичний стан. Насамперед виклики пов'язані з тим, що жінки взяли на себе значну частину відповідальності за виховання дітей, догляд за літніми родичами, а також за організацію побуту в умовах війни та фінансове забезпечення родини.

В умовах, коли чоловіки захищають країну, жінки все більше стали відігравати важливу роль у підтримці сімей, громад та економіки країни під час війни. Їхнє психологічне благополуччя є важливим фактором загальної стійкості суспільства.

Отже, актуальність дослідження зумовлена поєднанням воєнної кризи, професійного навантаження та сімейних чинників, які комплексно впливають на психологічне благополуччя українських жінок і потребують наукового осмислення та практичного застосування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження показують, що не зважаючи на війну, люди не перестають шукати шляхи підвищення психологічного благополуччя (Гитаренко, 2018), пов'язаного із самореалізацією, позитивним зростанням, переосмисленням цінностей життя. Прагнення до саморозвитку, самоефективності та реалізації власного

потенціалу залишається важливим ресурсом для людей молодого віку, незалежно від обставин війни (Савелюк, 2020), а сучасні жінки, прагнучі до самореалізації та саморозвитку, відчують саме дефіцит ролей, де вони можуть продемонструвати свої таланти й здібності, відчуті позитивні емоції та задоволення (Маєр, 2023).

Аналіз досліджень (Міщиха, Кравченко, 2022) показує, що на психологічне благополуччя жінок різною мірою можуть впливати такі фактори, як соціальна підтримка, економічна стабільність, стан здоров'я, рівень освіти, професійна реалізація, а також гендерні стереотипи – відчуття привабливості та молодості, потребності тощо.

Психологічне благополуччя, як окремий і важливий конструкт, набув значної поширеності в сучасній психології наприкінці 20-го століття, особливо з піднесенням позитивної психології. Існує кілька основних підходів до розуміння психологічного благополуччя, які відрізняються за своїми теоретичними засадами та фокусом на різних аспектах людського досвіду. Традиційно в психології виділяють два підходи – гедоністичний та евдемоністичний, але складність самого феномену, еволюція психологічної науки, розвиток дослідницьких інструментів та прагнення подолати обмеження попередніх концептуалізацій призвели до появи нових сучасних підходів.

Головна ідея гедоністичного підходу полягає в тому, що психологічне благополуччя ототожнюється з переживанням щастя, задоволення та позитивних емоцій, а також з мінімізацією негативних емоцій та

Як цитувати: Гуляєва, О. В. (2025). Психологічне благополуччя працюючих жінок залежно від сімейного статусу. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Серія «Психологія»*, 79, 17-21. <https://doi.org/10.26565/2225-7756-2025-79-02>

In cites: Huliaeva, O. (2025). Psychological Well-Being of Working Women Depending on Marital Status. *Visnyk of V.N. Karazin Kharkiv National University. Series Psychology*, 79, 17-21. <https://doi.org/10.26565/2225-7756-2025-79-02> (in Ukrainian)

© Гуляєва, О. В., 2025, CC BY 4.0 license

страждань. Ключові аспекти евдемоністичного підходу відображають психологічне благополуччя як результат реалізації свого потенціалу, особистісного зростання, відчуття сенсу життя та залученості людини у значущу діяльність. Деякі сучасні дослідники надають перевагу інтегративному підходу, в якому намагаються об'єднати сильні сторони обох підходів та концентрують свою увагу на збалансованому поєднанні емоційного задоволення та особистісного зростання (Поліванова, Гуляєва, 2015). Нарешті, позитивно-психологічний підхід розглядає психологічне благополуччя як частину ширшої концепції позитивного функціонування людини, включаючи такі аспекти, як позитивні емоції, залученість, стосунки, сенс та досягнення.

Психологічне благополуччя визначається як позитивне функціонування особистості, що відображає стан внутрішньої задоволеності власним життям, відчуття смислу, гармонії з собою та оточенням, здатність реалізовувати свій потенціал і долати життєві труднощі.

Психологічне благополуччя постає як тонкий баланс життєвих аспектів, і науковці виокремлюють низку взаємопов'язаних чинників, що здатні як посилювати, так і послаблювати це відчуття внутрішньої гармонії.

Початковий етап зрілості у жінок, який припадає на 21-35 років, характеризується низкою особливостей, що відображають не лише соціальні та фізіологічні чинники, а передусім – психологічні. У цьому контексті провідним психологічним індикатором зрілості виступає самоактуалізація та самореалізація особистості, які виявляються у прагненні до розкриття власного потенціалу, усвідомленні життєвих цілей і активному втіленні індивідуально значущих смислів у різних сферах життєдіяльності. Перший період зрілості у жінок є етапом соціального утвердження та психологічного самоствердження, у межах якого досягнення професійного й сімейного статусів виступає важливим показником особистісної зрілості.

У філософському та культурологічному аспектах (Крилова, 2022), самореалізація жінок характеризується гармонійним поєднанням двох сфер – сімейної та соціальної. Саме баланс між особистим (родинним) і суспільним (професійним, творчим, громадським) самовираженням забезпечує цілісність жінки як особистості. Такий стан внутрішньої гармонії дає змогу перетворювати самореалізацію на конструктивний чинник культурного розвитку, адже тоді вона спрямована не лише на індивідуальні досягнення, а й на створення духовних, моральних і культурних цінностей, що збагачують суспільство.

Статеворольова демократизація, яка розглядається як система приписів, норм і цінностей, що визначає та закріплює за жінкою і чоловіком певний репертуар соціальних ролей, спричинила розширення жіночого репертуару ролей, відкривши для жінки нові можливості самореалізації в різних сферах суспільного життя. Зіставляючи традиційну та сучасну сім'ю, Н. Уманець окреслив дві ключові моделі жінки, що мали визначальний вплив у різні історико-культурні періоди – «недооцінена жінка» та «незалежна жінка» (Уманець, 2022). У традиційній моделі «недооціненої жінки» самореалізація була здебільшого обмежена сімейною

сферою. Основними цінностями виступали турбота про родину, материнство, підтримка чоловіка, дотримання ustalених норм і ролей. Така модель формувала відчуття стабільності й належності, але водночас звужувала простір особистісного розвитку, позбавляючи жінку можливості реалізувати свій потенціал у професійній, творчій чи громадській діяльності.

Натомість сучасна модель «незалежної жінки» відкрила перед жінкою нові горизонти самореалізації. Вона передбачає поєднання родинних і соціальних ролей, визнання права на власний вибір, освіту, кар'єру та самовираження. Це сприяє зростанню внутрішньої автономії, почуття власної гідності й упевненості, однак водночас створює нові виклики – необхідність знаходити баланс між особистим і професійним життям, між свободою та відповідальністю.

Результати дослідження підтверджують, що працюючі жінки демонструють вищий рівень психологічного благополуччя, задоволеності якістю життя та орієнтації на досягнення успіху порівняно з тими, хто не має працевлаштування. Останні дослідження українських науковців (Гребінь, Лісень, 2021) вказують на наявність статистично значущих відмінностей між зайнятими та безробітними жінками за такими параметрами, як ефективність управління життєвим середовищем, відчуття контролю над ситуаціями, а також рівень задоволеності власним життям і професійною діяльністю.

Аналіз публікації свідчить про суттєві відмінності в рівні психологічного благополуччя, задоволеності життям у жінок з різними сімейним статусом. Відповідно до результатів дослідження (Афанасенко, Комар, 2021) жінки, які перебувають у шлюбі, характеризуються вищим рівнем задоволеності власним життям порівняно з тими, хто не мав досвіду подружніх стосунків.

Психологічне благополуччя українських жінок у теперішніх умовах формується під впливом тривалих військових дій і має суперечливий, неоднорідний характер. Зміна соціальних і сімейних ролей, поєднання професійного навантаження та сімейних обов'язків, наявність або відсутність партнерської підтримки, актуалізація питання сенсу життя, майбутнього, особистісного зростання та самореалізації – головні умови сьогодення в яких формується психологічне благополуччя українських жінок.

Мета роботи – визначити особливості психологічного благополуччя працюючих жінок з різним сімейним статусом та виявити фактори, що підвищують або знижують їх психологічне благополуччя.

Ми припускаємо, що, по-перше, існують статистично значущі відмінності в рівні та структурі психологічного благополуччя працюючих жінок залежно від їхнього сімейного статусу (одружені, неодружені), що проявляються у різному рівні самоприйняття, управління середовищем, наявності життєвих цілей та позитивних взаємин з іншими. По-друге, сімейний статус визначає пріоритети домагань у різних сферах життя, формуючи специфічні психологічні стратегії самореалізації та соціальної інтеграції жінок. По-третє, трудова залежність і залученість в роботу підвищує рівень психологічного

благополуччя жінок не залежно від їхнього сімейного статусу.

Виклад основного матеріалу. Для реалізації досягнення мети в дослідженні використовувалися «Шкала психологічного благополуччя», «Рольові очікування та домагання в шлюбі», «Голландська шкала трудової залежності» (коротка версія) та «Утрехтська шкала залученості в роботу».

Відповідно до завдань дослідження було сформовано дві групи. До першої групи увійшли 37 працюючих жінок, які перебувають у шлюбі віком 21-35 років. Другу групу склали 39 працюючих жінок того ж віку, але які не перебувають у шлюбі та не мають шлюбного партнера.

З метою якісного аналізу та узагальнення результатів емпіричного дослідження було застосовано порівняльний аналіз із використанням критерію Манна-Уїтні та кореляційний аналіз за методом рангової кореляції Спірмена.

За результатами емпіричного дослідження та порівняльного аналізу психологічного благополуччя працюючих жінок із різним сімейним статусом встановлено, що одружені жінки загалом демонструють вищий рівень психологічного благополуччя ($p < 0,01$) порівняно з неодруженими. Статистично значущі відмінності зафіксовано за шкалами «позитивні взаємини з іншими» ($p < 0,01$), «самосприйняття» ($p < 0,05$), «цілі у житті» ($p < 0,01$) та «управління середовищем» ($p < 0,01$). Одружені працюючі жінки мають вищі показники за зазначеними шкалами, ніж їхні неодружені ровесниці.

Дослідження рольових очікувань та домагань у шлюбі виявило відмінності у рівнях «господарсько-побутових» домагань ($p < 0,01$), «соціальної активності» ($p < 0,05$) та «зовнішньої привабливості» ($p < 0,05$). Одружені працюючі жінки демонструють вищий рівень домагань у побутовій та соціальній сферах порівняно з жінками, які не перебувають у шлюбі. Натомість неодружені працюючі жінки характеризуються більш високим рівнем домагань щодо зовнішньої привабливості.

Дослідження рівня трудової залежності у працюючих жінок із різним сімейним статусом показало, що 46% неодружених жінок мають високий рівень зацікавленості на роботі порівняно з 30% одружених жінок, які також демонструють високий рівень цього показника. Високий рівень надмірності в роботі спостерігається як у одружених жінок (35%), так і у неодружених (31%). Статистично значущі відмінності виявлені за шкалою «зацікавленість на роботі» ($p < 0,05$), яка переважає у неодружених жінок. Підвищена відданість роботі у поєднанні з сімейними обов'язками свідчить про здатність до балансування кількох соціальних ролей та ефективного розподілу ресурсів між роботою і сім'єю.

Результати дослідження залученості в роботу показали, що всі три компоненти Утрехтської шкали залученості в роботу – «енергійність», «відданість» та «заглибленість» – у обох групах перебувають на середньому рівні. Результати порівняльного аналізу виявилися дещо неочікуваними. Статистично значущі відмінності були зафіксовані за шкалою «відданість». Одружені працюючі жінки мають вищий показник ($p < 0,01$) за цією шкалою порівняно з неодруженими працюючими жінками.

Результати кореляційного аналізу психологічного благополуччя та рольових очікувань і домагань у шлюбі одружених працюючих жінок показали наявність прямих зв'язків рівня психологічного благополуччя з господарсько-побутовими домаганнями ($p < 0,05$) та домаганнями щодо зовнішньої привабливості ($p < 0,01$).

Результати кореляційного аналізу психологічного благополуччя та рольових очікувань і домагань у шлюбі неодружених працюючих жінок показали наявність прямих зв'язків рівня психологічного благополуччя з домаганнями емоційно-психотерапевтичної сфери ($p < 0,05$).

В одружених жінок кореляційні зв'язки між змінними психологічного благополуччя та показниками трудової залежності встановлені не були. Рівень психологічного благополуччя одружених працюючих жінок не залежить від проявів надмірної зацікавленості на роботі або надмірної трудової активності. Можливо, наявність стабільного сімейного статусу та соціальної підтримки зменшує ризик професійної залежності та вигорання, роблячи психологічне благополуччя більш автономним від трудової мотивації та професійних навантажень.

Кореляційний аналіз змінних психологічного благополуччя та трудової залежності серед неодружених жінок виявив зворотний зв'язок між компонентами «управління середовищем» та «надмірністю в роботі» ($p < 0,05$). У неодружених працюючих жінок більш високий рівень надмірності в роботі пов'язаний із зниженням здатності ефективно управляти власним життєвим середовищем. Надмірне залучення до професійної діяльності може обмежувати ресурси для організації повсякденного життя, планування та контролю за особистими і соціальними обставинами, що відображає негативний вплив трудової залежності на функціональні аспекти життєдіяльності.

Кореляційний аналіз психологічного благополуччя одружених працюючих жінок показав наявність прямих кореляційних зв'язків між рівнем психологічного благополуччя та «відданістю» роботі ($p < 0,01$) та «заглибленістю» в роботу ($p < 0,05$).

При кореляційному аналізі загального рівня психологічного благополуччя незаміжних працюючих жінок з показниками залученості в роботу за Утрехтською шкалою встановлено, що прямі взаємозв'язки проявляються лише за двома компонентами: «енергійність» ($p < 0,05$) і «відданість» ($p < 0,01$).

Висновки. Отримані результати вказують на те, що шлюб за умови поєднання з професійною зайнятістю виступає ресурсним чинником психологічного благополуччя жінок, сприяючи формуванню більш гармонійних міжособистісних стосунків, позитивнішого ставлення до себе, чіткішої життєвої спрямованості та вищого рівня суб'єктивного контролю над життєвими обставинами.

Сімейний статус працюючих жінок впливає на пріоритети та спрямованість особистісних домагань. Одружені жінки більше орієнтовані на підтримання гармонії у побутовій та соціальній сферах, що відображає потребу у стабільності сімейних і соціальних відносин, ефективній організації домашнього середовища та активній участі у соціальному житті. У

свою чергу, неодружені жінки більше зосереджені на зовнішній привабливості, що може свідчити про актуалізацію соціальних і міжособистісних стратегій залучення партнера та підтримки власного іміджу, а також підкреслює роль особистісного самовираження та індивідуальної ідентичності. Відсутність сімейних обов'язків у неодружених жінок можуть стимулювати більшу зацікавленість на роботі, що проявляється у сильнішому фокусі на професійних досягненнях, підвищеній зайнятості та високому емоційному залученні до роботи. Водночас одружені жінки, маючи додаткову соціальну підтримку та стабільність у сім'ї, частіше демонструють збалансовану трудову активність, що дозволяє зберігати ресурси для побутових і сімейних ролей.

Як одружені, так і неодружені жінки характеризуються помірно зацікавленістю своєю професійною діяльністю, що відображає їхній збалансований та здоровий підхід до роботи, яка є джерелом задоволення та не стає домінуючим фактором у житті. Проте, одружені жінки виявилися більш відданими своїй професійній діяльності – вони демонструють сильніший емоційний зв'язок з роботою, відчують значущість та цінність своєї професійної ролі.

В одружених жінок психологічне благополуччя пов'язане з активізацією домагань у соціально значущих сферах, які сприяють самореалізації та підтримці самооцінки. Господарсько-побутові домагання відображають прагнення до організації власного життя та оточення, створення стабільності та контролю над повсякденними справами, що підтримує відчуття впевненості та внутрішньої цілісності. Домагання щодо зовнішньої привабливості свідчать про актуалізацію ресурсів самовираження та соціальної інтеграції, оскільки для неодружених жінок зовнішній вигляд може слугувати засобом підтримки соціальної та міжособистісної привабливості. У неодружених працюючих жінок психологічне благополуччя тісно пов'язане з потребою в емоційній підтримці та психотерапевтичних ресурсах. Домагання в емоційно-психотерапевтичній сфері можуть відображати прагнення до емоційної стабільності, підтримки та інтеграції внутрішніх ресурсів, що сприяє саморегуляції, збереженню психологічного комфорту та підвищенню рівня життєвої задоволеності.

Для одружених жінок більш високий рівень психологічного благополуччя пов'язаний із глибшою емоційною залученістю та відданістю професійній діяльності. Такий зв'язок може відображати здатність інтегрувати роботу та сімейні ролі, що дозволяє

поєднувати професійну самореалізацію з підтримкою стабільності та гармонії у сімейному житті.

У незаміжніх жінок психологічне благополуччя тісніше пов'язане з активністю та емоційною залученістю в роботу, тоді як інші компоненти залученості, зокрема «заглибленість», не демонструють статистично значущих зв'язків. Така картина вказує на помірну інтеграцію професійної діяльності в структуру психологічного благополуччя, при якій певні аспекти трудової залученості підтримують емоційний стан і самовідчуття жінки.

Список літературних джерел

- Афанасенко В. І., & Комар Т. В. Особливості психологічного благополуччя жінок із різним шлюбним статусом. *Актуальні проблеми психології*, 2021. № 9. (13). 177–189. <http://appsychology.org.ua/data/jrn/v9/i13/19.pdf>
- Гребінь Н., Лісень Ю. Оцінка психологічного благополуччя працюючих жінок із різною формою зайнятості. *Вісник Львівського університету. Серія Психологічні науки*, 2021. (10). С.207–218. <https://doi.org/10.30970/PS.2021.10.29>
- Крилова С. Самореалізація жінки в культурі авторитарного та демократичного суспільства: аспекти філософської антропології й культурології. *Вісник Львівського університету : Філософсько-політологічні студії*, 2022. (42). С. 71-74. http://fps-visnyk.lnu.lviv.ua/archive/42_2022/42_2022.pdf#page=71
- Маср Ю. В. *Психологічні особливості рольової позиції сучасної жінки* [Неопуб. дис. PhD]. Кривий ріг, 2023. Криворізьський державний педагогічний інститут.
- Мішчиха Л. П., Кравченко В. Ю. Особливості психологічного благополуччя жінки у період середньої дорослості. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Психологія*, 2022. (2). С. 20-24. <https://doi.org/10.32782/psy-visnyk/2022.2.4>
- Поліванова О.Є., Гуляєва О.В. До проблеми визначення психологічного змісту поняття «психологічного благополуччя». *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Серія «Психологія»*, 2015. № 1150, 34-39. <https://periodicals.karazin.ua/psychology/article/view/5104>
- Савелюк Н. Психологічне благополуччя студентської молоді: порівняльний аналіз у ковідному і воєнному контекстах. *Психологічні перспективи*, 2022. (39), 322–340.
- Титаренко Т. Психологічне благополуччя особистості у контексті посттравматичного життєтворення. *Особистість та її історія / За ред. Н. В.Чепелєвої, М. В.Папучі*. 2018. (с. 102-112). НДУ ім. Миколи Гоголя.
- Уманець Н.А. Трансформація рольової структури сучасної української сім'ї крізь призму її інституціональних змін. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика*, 2023. Том 1, № 2 (104), 199-210. <https://doi.org/10.33216/2220-6310/2022-104-2-199-212>

О. HULIAIEVA (Huliaieva Olena)
PhD in Psychology, Associate Professor
Head of the Department of Applied Psychology
V.N. Karaz'in Kharkiv National University, Kharkiv, Ukraine.
e-mail: ergulyaeva@karazin.ua
<https://orcid.org/0000-0001-6134-3726>

PSYCHOLOGICAL WELL-BEING OF WORKING WOMEN DEPENDING ON MARITAL STATUS

The psychological well-being of Ukrainian women in modern conditions is shaped by the influence of prolonged military operations and is characterized by contradictions and heterogeneity. The transformation of social and family roles, the combination of professional workload with family responsibilities, the presence or absence of partner support, as well as the actualization of life meaning issues, personal growth

and self-realization are the main factors shaping women's psychological well-being. The aim of the study was to determine the characteristics of working women psychological well-being with different family statuses and identify factors that increase or decrease its level. The results showed that marriage, combined with professional employment, acts as a resource factor, contributing to harmonious interpersonal relationships, a positive attitude towards oneself, and control over life circumstances. Married women are focused on maintaining the stability of family and social relationships, while unmarried women are focused on self-expression, external attractiveness, and professional achievements. The psychological well-being of married women is associated with deeper emotional involvement in work and integration of professional and family roles, while in unmarried women it is determined by activity and emotional involvement in professional activities.

Keywords: *psychological well-being, professional self-realization, work engagement, work addiction, family status, role expectations and harassment.*

References

- Afanasenko, V. I., & Komar, T. V. (2021). Peculiarities of psychological well-being of women with different marital status. *Current problems of psychology*, 9(13), 177–189. <http://appspsychology.org.ua/data/jrn/v9/i13/19.pdf> [in Ukrainian]
- Hrebin, N., & Lisen, Yu. (2021). Assessment of psychological well-being of working women with different forms of employment. *Bulletin of Lviv University. Psychological Sciences Series*, 10, 207–218. <https://doi.org/10.30970/PS.2021.10.29> [in Ukrainian]
- Krylova, S. (2022). Self-realization of women in the culture of authoritarian and democratic society: aspects of philosophical anthropology and cultural studies. *Bulletin of Lviv University: Philosophical and Political Studies*, 42, 71–74. http://fpsvisnyk.lnu.lviv.ua/archive/42_2022/42_2022.pdf#page=71 [in Ukrainian].
- Maier, Yu. V. (2023). *Psychological features of the role position of a modern woman* [Unpublished PhD dissertation]. Kryvyi Rih State Pedagogical Institute [in Ukrainian].
- Mishchykha, L. P., & Kravchenko, V. Yu. (2022). Peculiarities of psychological well-being of women in middle adulthood. *Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Series: Psychology*, 2, 20–24. <https://doi.org/10.32782/psy-visnyk/2022.2.4> [in Ukrainian].
- Polivanova, O. Y., & Huliaieva, O. V. (2015). On the problem of defining the psychological content of the concept of “psychological well-being”. *Bulletin of V. N. Karazin Kharkiv National University. Series “Psychology”*, 1150, 34–39. <https://periodicals.karazin.ua/psychology/article/view/5104> [in Ukrainian]
- Saveliuk, N. (2022). Psychological well-being of university students: a comparative analysis in the context of COVID and war. *Psychological Perspectives*, 39, 322–340. [in Ukrainian]
- Tytarenko, T. M. (2018). Psychological well-being of the individual in the context of post-traumatic life-building. In N. V. Chepeleva (ed.), *Personality and its history* (pp. 102–112). Mykola Gogol National University [in Ukrainian]
- Umanets, N.A. (2023). Transformation of the role structure of the modern Ukrainian family through the prism of its institutional changes. *Spirituality of the individual: methodology, theory and practice*, 1(2(104)), 199–210. <https://doi.org/10.33216/2220-6310/2022-104-2-199-212> [in Ukrainian]

Конфлікт інтересів: автор заявляє про відсутність професійного або інституційного конфлікту інтересів».

Conflict of Interest: The author declare that there is no professional or institutional conflict of interest.

Стаття надійшла до редакції 10.10.2025 (The article was received by the editors 10.10.2025)

Стаття рекомендована до друку 15.12.2025 (The article is recommended for printing 15.12.2025)

Опублікована 30.12.2025 (Published 30.12.2025)